

RECENSION · PUBLIC LUXURY

Dansbana.

Utställningen på Arkdes i Stockholm har öppet till 13 januari nästa år.

Modell av den nya moské som ska byggas i Rinkeby.

FOTO: MATTI ÖSTLING/ARKDES

Demokratiskt designgodis

Korvkiosker – om folket får bestämma. När Kieran Long debuterar med sin första stora designutställning fokuserar han på det offentliga rummet och hur det formats av medborgarna.

■ För några år sen publicerade brittiska nätmagasinet Dezeen en krönika från spelutvecklarnas årliga megamöte GDC i San Francisco, "Världens viktigaste designevent som du troligen aldrig hört talas om", löd rubriken. Skribenten Kieran Long, då chef för Londonmuseet Victoria & Alberts avdelning för design, arkitektur och digitala medier, jämförde entusiastiskt denna konferens med arkitekturbiennalerna Venedig eller möbelmässornas Milano. Så skönt att slippa alla dessa uppblåsta designer-egon och haussade lyxmärken för att istället i all ödmjukhet ta del av 27 000 spelutvecklare mer anonyma men klart ambitiösare seminarieprogram, förklarade han.

När samme Long, nu chef för Arkdes på Skeppsholmen i Stockholm, debuterar med den första större utställning han själv planerat och styrt över handlar det också om lyx, men en klart udda sådan. Den offentliga lyxen. Gemensamma, av samhället finansierade torg, byggnader, färdmedel och annat demokratiskt godis.

Ett arkitektur- och designområde där vi i Sverige har stolta traditioner, men idag inte så knivskarpa ambitioner.

Just detta blir paradoxalt nog en tillgång. Med en blinkning till den belgiska postmarxistiska filosofen Chantal Mouffe görs det klart i katalogen att det snarast är kampen om det offentliga som skildras, inte en rad formmässigt förträffliga exempel. Mouffe har gjort sig känd för att understryka det oundvikliga – och hoppfulla – i samhällets konflikter, något som även "Public luxury" tar fasta på. Således är det inte alls självklart att det alltid är proffsen som står för initiativen inom offentlig design. Minst lika viktig aktör är "folket", stundom med motsatt agenda.

Korvkiosker – som makthavare vill riva men stammisarna behålla – avhandlas helt utan ironi som ett ursvenskt fenomen från Umeå till Kungsträdgården. Skånska Hörby, där kommunpolitikerna förra året ville bygga en tjugusig arkitekturtrad scen i ett populärt naturområde men fick backa efter vilda protester, lyfts fram

KONST

Kieran Long

Public luxury,
Arkdes, Stockholm,
tom 13/1-2019.

som exempel på ett ställe där folkviljan segrat. Men också på hur stort glappet kan vara mellan arkitekters ambitioner och medborgarnas uppfattning om hur det offentliga rummet ska användas.

Inte heller utgörs dagens offentliga design bara av allt vi just för ögonblicket kan uppleva. Någonstans i vårt kollektiva minne finns också fragment av det som gått förlorat. En av den svenska folksjälen mest mytiska stadsmöbler – telefonkiosken – får sin skulpturala svanesång i form av humoristiska modeller med nästan mänskliga drag. Klumpiga anakronismer som blivit för evigt onödiga i mobilens era, där också hela idén om att telefonsamtal skulle kräva avskildhet har gått i graven. Medan en annan bortglömd plats – den klassiska dansbanan – får nytt liv utanför museet, delvis med hjälp av samma mobiler. Via gratis wi-fi förväntas besökarna inte bara dansa utan också koppla upp sig och låta de egna spel-listorna flöda.

Utan tvekan är detta en rikare och mer mångbottnad utställning än vi är vana vid när ämnet är arkitektur eller design. Även gestaltningmässigt är den lustfylld, fysiskt påtaglig och lätt att ta till sig. Ja, direkt underhållande, vill jag påstå. Aldrig slentrianmässigt presenterad, utan konstnärligt och oförtröttligt varierad. Från den storskaliga, lätt hisnande modellen av en kupol i Johan Celsings planerade moské i Rinkeby, till en hel svit vack-

ert detaljrika illustrationer av exkluderande stängsel med den samlande rubriken "Låt de rätta komma in". Eller den korrekt torra – men sorgligt upplysande – kartan som markerar ut ägarna till olika centrumanläggningar längs tunnelbanans linjer i Stockholm. Inklusiva den alltmer akut nödvändiga informationen om vilka publika aktiviteter som ännu är tillåtna, demonstrationer exempelvis.

När Kieran Long tillträdde som chef för Arkdes för drygt ett år sedan sa han i media att hans ambition var att tillföra ett internationellt perspektiv till den svenska designdebatten. Ett möjligen stöddigt uttalande som bidrog till att han senare kritiserades hårt för manlig dominans i valet av medarbetare och teman. "Public luxury" uppfattar jag dock som ödmjuk. Som en nästan ömsint kärleksförklaring till det folkhemiska Ikea-landet lagom, där respekten för det gemensamma ofta fått starkt genomslag. Och vad han verkligen har i bagaget är en specifikt brittisk, mer distanserad, teoretiskt orienterad och samtidigt spirituellt tradition av designkritik med rötter ända tillbaka till popens mix av musik, mode och konst på 1960-talet. Jag lyssnar gärna vidare. Detta är inte bara en ovanligt kul och sevärd utställning. Tänkvärd är den också.